શ્રી ભરાડ વિદ્યા મંદિર– રાજકોટ

ધોરણ : ૧૨ કોમર્સ | **માસ્ટર પેપર–૧** | **સમય: ૩ કલાક**

વિષય : વાણિજય વ્યવસ્થા અને સંચાલન | **કુલ ગુણ: ૧૦૦**

વિભાગ : A

પ્રશ્ન 1 થી 10 ના જવાબો નીચેનામાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને આંપો. [દરેકનો 1 ગુણ છે.] [10]

1. સંચાલનના જુદા જુદા વિસ્તારોના ઉદભવવાનું કારણ ....
   A નફાકારકતા અને ઉત્પાદકતા વધારવાનો હેતુ B આધુનિક સંશોધન
   C સરકારની નીતિ D નવા અભ્યાસક્રમો
2. **સારા નેતૃત્વની ચાવી હેનરી ફેયોલના કયા સિધ્ધાંતમા સમાયેલ છે?**
   A **વ્યવસ્થાનો સિધ્ધાંત** B **દોરવણીનો સિધ્ધાંત**
   C **કેન્દ્રીકરણનો સિધ્ધાંત** D **શિસ્તનો સિધ્ધાંત**
3. યોજનાની પ્રાયોગિક ધોરણે સફળતા ચકાસવા માટે. ....
   A નિષ્ણાંતો રોકવા જોઈએ B ગૌણ યોજના તૈયાર કરવી
   C યોજનાનો અમલ કરવો D અભિપ્રાયો લેવા જોઈએ
4. કાર્યાનુસાર વ્યવસ્થાતંત્રમાં દરેક કર્મચારીને ....
   A એક જ અધિકારી હુકમ આપે છે. B બધા જ નિષ્ણાતો હુકમ આપે છે.
   C સિનિયર વ્યકિત હુકમ આપે છે. D જનરલ મેનેજર હુકમ આપે છે.
5. કર્મચારીઓ માત્ર ઉત્પાદનનું સાધન નથી, પરંતુ ધંધાકીય એકમની.....
   A જવાબદારી છે. B મૂલ્યવાન મિલ્કત છે.
   C મૂડી છે. D કાર્યશકિત છે.
6. દોરવણી દ્વારા પ્રાથમિક તબકકે જ શોધીને નિયંત્રિત કરી શકાય છે. ....
   A અનિચ્છનીય વિચલનો છે. B કામદારની ભુલો છે.
   C **કામદારોનું વર્તન છે.** D **ચોરી અને ઉચાપત છે.**
7. **વર્તમાન સમયમાં ભૌગોલિક સીમાઓ મટી જવાનું મુખ્ય કારણ ....**
   A મોબાલઈ ફોન છે. B કમ્પ્યુટર છે.
   C ઝડપી સાધનો છે. D ફેકસ છે.
8. અંકુશ માટેની પૂર્વશરત કઈ છે?
   A. બજેટ B. વ્યકિત
   C. આયોજન D. સંકલ્પ
9. કંપની સંસ્કૃતિના વિકાસમાં કંપનીની નીતિઓ, ધોરણો, મુલ્યો ઉપરાંત ....
   A. વર્તણુંકનો સમાવેશ B. સહકારનો સમાવેશ
   C. સાધનોનો સમાવેશ D. મજુર સંઘનો સમાવેશ
10. બિઝનેસ પ્રોસેસ અને આઉટ સોર્સિંગના ક્ષેત્રમાં સૌથી મહત્વનું યોગદાન કોનું ....
   A શિક્ષકોનું B રાજકારણીઓનું
   C વૈજ્ઞાનિકોનું D યુવા કારીગરો અને તજજ્ઞોનું

વિભાગ : B

પ્રશ્ન – 11 થી 20 ના એક વાકયમાં (10 શબ્દોમાં) ઉતર આપો. [દરેકનો 1 ગુણ છે.] [10]

11 હેતુ (ધ્યેય) નિર્ધારણ એટલે શુ ?
12 પીટર ડ્રકરના મતે સંચાલનના કાર્યો જણાવો.
13 વ્યવસ્થાતંત્રમાં આંતર સંબંધોની સ્થાપના એટલે શું ?
14. **પુનઃ કેન્દ્રીકરણ એટલે શું ?**
15. **કાર્ય વેતનપ્રથા કઈ દષ્ટિએ અકસ્માતોને નોતરે છે ?**
16 નિરિક્ષકોનું કાર્ય શિક્ષક જેવુ કઈ રીત્તે ગણાય ?
17 P Cનું સંપુર્ણરૂપ આપો.
18. વિચલન એટલે શું ?
19. E . O .U નું વિસ્તૃત રૂપ આપો.
20. **કટોકટીની સામાજિક જવાબદારી એટલે શું ?**

વિભાગ : C

પ્રશ્ન 21 થી 35 ના ટુંકમાં (30 શબ્દોમાં) ઉતર આપો. [દરેકના -- 2 ગુણ છે.] [30]

21. **પ્રચલિત અભિગમ મુજબ સંચાલનુ અને વહીવટી એટલે શું ?**
22. **સંચાલન દ્વારા કયા ક્ષેત્રોનો વિકાસ અને સુધારો થાય છે. ?**
23. ફ્રેડરિક ટેલરે વૈજ્ઞાનિક સંચાલનમાં કઈ ચાર બાબતો પર વધુ ભાર મુકયો છે?
24. ' જુઓ અને આગળ વધો ' નો સિધ્ધાંત એટલે શું ? **અથવા**
    અંદાજપત્રના વિચલનો એટલે શું ?
25. સતા સોંપણીમાં કયા પ્રકારની સતા –સોંપણીનો સમાવેશ થાય છે ?
26. **નિવૃતિ પછીના કાર્યોમાં કયા કાર્યોનો સમાવેશ થાય છે ?**
27. ભરતી માટેની રોજગાર કસોટીઓ માં કઈ કઈ કસોટીઓનો સમાવેશ થાય છે ?
28. **સમય વેતનપ્રથામાં નિરિક્ષણ ખર્ચ શા માટે વધે છે. ?**
29. **નિરીક્ષણના કોઈ ચાર ફાયદા જણાવો.** **અથવા**
    અભિપ્રેરણના ચાર લક્ષણો જણાવો.
30 કઈ બાબતો માટે ઉર્ધ્વગામી માહિતી સંચાર થાય છે ?
31 ગ્રાહક સુરક્ષાધારો કયા ઉદેશથી ઘડાયો ?
32 નિકાસ પ્રેરિત વિકાસ સમજાવો.
33 ધંધાની સરકાર પ્રત્યેની જવાબદારી જણાવો. **અથવા**
   માનવ અધિકારનો ભંગ થયો કયારે ગણાય?
34 ધંધાની સામાજિક જવાબદારી એટલે શું ?
35 ધંધાકીય નીતિમતા એટલે શું ?

વિભાગ : D

પ્રશ્ન 36 થી 45 ના માગ્યા મુજબ(50 શબ્દોમાં) ઉતર આપો. [દરેક ના 3 ગુણ છે.] [30]

36 તળસપાટી સંચાલનના કાર્યો.
37 હેનરી ફેયોલનો વેતનનો અને શિસ્તપાલનનો સિધ્ધાંત જણાવો.
38 સતા સોંપણી રૂપી ત્રિપાઈના ત્રણ પાયા છે. સમજાવો. **અથવા** વિકેન્દ્રીકરણના ફાયદા જણાવો.
39 કુશળ કર્મચારીઓ એકમની અમુલ્ય અસ્કયામતો છે. સમજાવો.
40 સમય વેતન પ્રથાના લાભ જણાવો.
41 દોરવણીનું મહત્વ સમજાવો **અથવા**
   નેતૃત્વએ સંચાલનની આવશ્યક શરત છે.– સમજાવો.
42. ઔપચારિક અને અનૌપચારિક માહિતી સંચાર સમજાવો.
43 બજાર સંચાલન ખ્યાલ ગ્રાહકલક્ષી છે– સમજાવો.
44. નાણાકીય સંચાલનનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.
45. ઉદારીકરણના પગલા સમજાવો. ***અથવા***
    ઉદારીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણ વચ્ચેનો તફાવત લખો.

વિભાગ : E

પ્રશ્ન 46 થી 49 ના વિસ્તૃત (100 શબ્દોમાં) જવાબ આપો. (દરેકના 5 ગુણ છે.) [20]

46. કાર્યાનુસાર વ્યવસ્થાતંત્રની આકૃતિ દોરી લાભો જણાવો
47. ગ્રાહક સુરક્ષાની પધ્ધતીઓનો ટુંકમાં ખ્યાલ આપો. ***અથવા***
    પસંદગીનો અર્થ આપી પસંદગીની વિધી સમજાવો.
48. નેતૃત્વનો અર્થ આપી તેનું મહત્વ સમજાવો. ***અથવા***
    તાલીમના પ્રકારો (પધ્ધતિઓ). જણાવી ટુંકમાં સમજાવો.
49. આયોજનનો અર્થ અને લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

પેપર સેટર : **હરેશ વસોયા** મો.૯૯૦૪૭ ૩૬૫૬૦ પરામર્શક: **ગિજુભાઈ ભરાડ**

બોર્ડના તમામ વિષયોના પ્રેકટીસ પેપર, આઈએમપી પ્રશ્નો અને નિષ્ણાતોના સલાહ-સૂચન માટે www.aajkaaldaily.com ની મુલાકાત